

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ

1891-1892

Δ. ΑΓΙΝΗΤΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1892

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ

1891-1892

Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1892

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤΩΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ

1891 - 1892

Τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Ἀθηνῶν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν μὴ λειτουργήσαν ἄλλ' ἐντελῶς ἡμελημένον καὶ ἀργοῦν ἐγκαταλειφθὲν, εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην ἐρειπιώδη κατάστασιν ὅτε ἐκλήθημεν εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ὥστε οὐ μόνον οἰαδὴποτε ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἦτο ἀδύνατος ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς διαμονὴ ἐπικίνδυνος. Πάντα σχεδὸν τὰ πατώματα αὐτοῦ εἶχον πρὸ πολλοῦ σαπῇ· οὔτε ἐν παράθυρον, οὔτε μία θύρα, οὔτε εἰς ὑαλοπίναξ εὐρίσκετο ἐν καλῇ καταστάσει· εἰκοσιδύο παράθυρα ἔχει τὸ κατάστημα τοῦτο, καὶ ἀπὸ τὰ εἰκοσιδύο ταῦτα ἀνοίγματα εἰσέρχετο ὁ κονιορτὸς, ἡ βροχὴ, ὁ ἄνεμος, ὁ καπνὸς καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἵνα καταστρέψωσιν ἐξ ὀλοκλήρου πᾶν ὅ,τι οἱ ὄφρεις⁽¹⁾, αἱ ἀράχναι καὶ παντοειδῆ ἄλλα ζῶα ἀνέτως ζῶντα ἐν αὐτῷ δεν εἶχον εἰσέτι ἀποτελειώσει. Ἡ ὀροφὴ εἶχεν εἰς πλεῖστα μέρη ἐξ ὀλοκλήρου σαπῇ ἑτοιμος εἰς πρώτην μικρὰν ὥθησιν νὰ καταπέσῃ· ἡ δὲ στέγη ἄφινε πολλαχοῦ τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς ἐλεύθερα νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὸ ἔργον τοῦ πανδαμάτορος χρό-

(1) Ἐφρονεύθησαν δύο πελώριοι ὄφεις κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ καταστήματος.

νου. Όλοι αἱ θύραι εἶχον ἀνάγκην ἐπισκευῆς καὶ ὅλα τὰ πα-
ράθυρα τελείως κατεστραμμένα ὄντα ἔχρηζον ἀνανεώσεως. Τὸ
ἀνοιγμα τοῦ καταρράκτου τῆς μεσημβρινῆς αἰθούσης ἦτο ὅλως
ἀδύνατον καθιστῶν καὶ οὕτως ἄχρηστον τὸν ἐν αὐτῇ μεσημ-
βρινὸν κύκλον· ἡ δὲ σκωρία, ὁ κονιορτὸς καὶ τὰ ὕδατα τῆς
βροχῆς κατέστρεφον τὰ τηλεσκοπία ὥς καὶ τὰ λοιπὰ μικρὰ
ὄργανα τοῦ ιδρύματος μηδὲ τῶν ἐκκρεμοκινήτων πολυτίμων
ὥρολογίων αὐτοῦ ἐξαιρουμένων. Τὰ διάφορα συστατικὰ μέρη
τῶν ὀργάνων ὅλως ὀξειδωμένα καὶ κατεστραμμένα ἀνεκαλύ-
πτοντο δι' ἀνασκαφῶν διαρκούσης τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ κατα-
στήματος διεσκορπισμένα εἰς ὅλας τὰς γωνίας αὐτοῦ ὑπὸ σω-
ροὺς ἀκαθαρσιῶν καὶ κονιορτοῦ. Εἰς βαρογράφος μεγάλης ἀξίας
πρὸ μικροῦ ἀγορασθεὶς δαπάνη τοῦ Πανεπιστημίου πλὴν οὐδό-
λως χρησιμοποιηθεὶς οὐδ' ἐκ τοῦ κιβωτίου ἐν ᾧ ἐστάλη ἐξα-
χθεὶς εὐρέθη ἐν αὐτῷ τελείως ὀξειδωμένος ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ
ὅλως ἄχρηστος. Ὁ κινητήριος μηχανισμὸς τοῦ ἡμερινοῦ τηλε-
σκοπίου ἔκειτο πρὸ ἐτῶν εἰς τινὰ γωνίαν κατεστραμμένος ἐκ τῆς
σκωρίας καὶ τῆς ἀχρηστίας· ἡ δὲ λαβὴ τοῦ ἡμερινοῦ τηλεσκο-
πίου εὐρέθη εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ καταστήματος εἰς μαγειρικάς
χρήσεις τοῦ φύλακος χρησιμεύουσα. Εἰς τῶν τροχῶν τοῦ πολυ-
τίμου ἐκκρεμοῦς (Berthoud) ἀνεκαλύφθη μετὰ πολὺν χρόνον ἐν
τινὶ ὀπῇ τῆς μεσημβρινῆς αἰθούσης· αὐτὸ δὲ τὸ λαμπρὸν ἐκ-
κρεμὲς *Kessels*, δι' οὗ ἐδίδετο ἡ ὥρα εἰς τὴν πόλιν, ἐκινεῖτο
ἀκανονίστως ἐντὸς πυκνοῦ στρώματος ἀραχνῶν πλῆρες κονιορ-
τοῦ σκωρίας καὶ ἀκαθαρσιῶν. Τὰ ὑπόγεια καὶ ἐν γένει πάντα
τὰ τμήματα τοῦ οἰκοδομήματος ἐν ἀθλίᾳ καὶ οἰκτρᾷ καταστά-
σει εὐρισκόμενα ἀπέπνεον εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ δυ-
σώδη ὀσμήν· καὶ τέλος ἐν μιᾷ λέξει τὸ κτίριον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
ἐπιστημονικὰ ὄργανα, ἅτινα τόσῳ γενναίως ἐδωρήσατο ἡμῖν ὁ
ἀείμνηστος Σίνας χάριν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀναπτύξεως τῆς ἐπι-
στήμης, τὸ ἀριστούργημα τοῦ *Hansen* διὰ τὸ ὅποσον ὁ ἔξοχος
ἀρχιτέκτων δικαίως ἐκαυχᾶτο, τὸ ἀρχιτεκτονικὸν καλλιτέχνη-
μα, ὅπερ μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἀποτελεῖ τὸ λαμπρότερον

κόσμημα τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν, εἶχον μεταβληθῇ εἰς ἐλεεινὰ ἐρείπια, κατέρρεον ἔτοιμα νὰ καταπέσωσιν ἐντελῶς μετ' ὀλίγον, σπεύδοντα νὰ καλύψωσιν αὐτὰ ἐξ ἐντροπῆς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κόσμου τὸ οἰκτρὸν θέαμα, ὅπερ παρίστα τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μοναδικοῦ τούτου ἐν Ἑλλάδι ναοῦ τῆς Οὐρανίας.

Ὅθεν ἀπέναντι τοιαύτης καταστάσεως εὐρεθέντες ἐπελήφθημεν πάραυτα τῆς ἐπισκευῆς ἢ μᾶλλον τῆς διασώσεως τοῦ κτιρίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὀργάνων, ὅσα ἦσαν δεκτικὰ ἔτι τοιαύτης, τῆς γενικῆς ἐπιπλώσεως καὶ συμπληρώσεως αὐτοῦ, τῆς ἐξ ἀρχῆς διοργανώσεως καὶ ἰδρύσεως ἐπὶ νέων βάσεων τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν του, τῆς μεταφορᾶς (ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ τέως βοηθοῦ ἐν αὐτῷ τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ) καὶ βελτιώσεως τοῦ Μετεωρολογικοῦ Σταθμοῦ, τῆς μορφώσεως διὰ πρακτικῶν ἀσκήσεων καὶ διδασκαλίας νέου προσωπικοῦ, τῆς ἰδρύσεως Βιβλιοθήκης καὶ ἐν γένει τῶν λοιπῶν βελτιώσεων καὶ ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, ἃς λεπτομερῶς ἐξεθέσαμεν ἀλλὰ ἄλλοι. Αἱ διὰ τῆς ἐκ θάθρων ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου ἐπενεχθεῖσαι βελτιώσεις ἐν αὐτῷ ἐξηκολούθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, γονιμώτεραι ἤδη εἰς ἀποτελέσματα καὶ εἰς ἄκρον ἱκανοποιητικαὶ σχετικῶς πρὸς τὰ πενιχρὰ καὶ ἀτελῆ μέσα καὶ τὸ εὐάριθμον καὶ ἀρχάριον βοηθητικὸν προσωπικόν, δι' ὧν κατὰ μεγάλων δυσχερειῶν παλαῖον τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο ἴδρυμα προσπαθεῖ παντὶ σθένει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ προορισμόν.

Ἐκ τῶν δύο ἐν αὐτῷ τμημάτων τοῦ ἀστρονομικοῦ καὶ τοῦ μετεωρολογικοῦ, τὸ δεύτερον ὡς ὀλιγαρχέστερον καὶ διὰ μικρῶν μέσων δυνάμενον νὰ ἐργασθῇ καὶ παραγᾶγῃ σπουδαίους καρπούς, ἐλειτούργησε καθ' ὅλον τὸ ἔτος τοῦτο τελείως καὶ ἐφαμίλλως πρὸς τὰ πρώτης τάξεως Μετεωροσκοπεῖα ὑπὸ τε τὴν ἔποψιν τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ τῶν παρατηρήσεων ὡς καὶ ὑπὸ τὴν τῶν θεωρητικῶν ἐρευνῶν. Τὸ ἀστρονομικὸν ὁμῶς τμημα εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην, ἵνα λειτουργήσῃ καρποφόρως, ἰσχυρῶν καὶ τελείων ὀργάνων ὑστέρησε κατὰ πολὺ ἐν τῇ παραγωγικῇ αὐτοῦ ἐργασίᾳ, περιορισθὲν εἰς ὅ,τι διὰ τῶν ἀτελῶν καὶ ἀσθενῶν αὐτοῦ

μέσων ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτελέσῃ. Δυστυχῶς τὸ τμήμα τοῦτο πλὴν τῶν λοιπῶν ἐλλείψεων αὐτοῦ στερεῖται τοῦ κυριωτέρου τῶν ὀργάνων του, ἦτοι ἰσχυροῦ ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου, ἀναλόγου πρὸς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης. Προκειμένου περὶ ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων δὲν ἀρκεῖ δυστυχῶς ἡ θέλησις καὶ ὁ ζήλος, ἀλλ' ὅσον βαθύτερον ἐννοεῖ τις νὰ σπουδάσῃ τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ ἐρευνήσῃ τὰ βάθη αὐτοῦ, τόσῳ καὶ τὰ ὄργανα αὐτοῦ δεόν νὰ ᾔνῃ ἐντελέστερα καὶ ἰσχυρότερα. Κατόπιν τῆς ἀναπτύξεως ἦν ἔλαβε σήμερον ἡ ἀστρονομία, κατόπιν τῆς μαθηματικῆς ἀκριβοῦς τῶν ὀργάνων ἅτινα κέκτηται, κατόπιν τῶν κολοσσαίων διαστάσεων καὶ ὀπτικῶν δυνάμεων τῶν τηλεσκοπίων ἅτινα διευθύνει πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν μυστηρίων τοῦ Σύμπαντος, εἶνε παιδαριῶδες νὰ ἀξιῷ τις ὅτι διὰ πεπαλαιωμένων, ἐφθαρμένων, ἀτελῶν καὶ ἀδυνάτων (μικρῶν διοπτρῶν) δύναται πλέον νὰ λάβῃ σπουδαῖον μέρος εἰς τὸ ὀρμητικὸν ἐπιστημονικὸν ρεῦμα, ὅπερ κινεῖται ἀνα τὸν κόσμον σύμπαντα. "Ἡδὴ ἐκ δύο ἱκανῶν ἀστρονόμων τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἐκεῖνος στέφει τὸ ἐπιστημονικὸν του στάδιον δι' ἐπιτυχίων ἐν τῇ πρακτικῇ ἀστρονομίᾳ, ὅστις ἔχει καὶ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο ὑλικά μέσα, ἐνῶ ὁ στερούμενος τούτων τήκεται ἐν σημειωτῇ βήματι θεωρῶν τοὺς ἄλλους γιγαντιαίους βήμασι προχωροῦντας καὶ θριαμβεύοντας. "Οθεν καὶ τὸ ἡμέτερον ἀστρονομικὸν τμήμα ἐστερημένον σχεδὸν τῶν πάντων καὶ διὰ παλαιῶν ἀδυνάτων καὶ ἄλλης ἐποχῆς ὀργάνων ἐργαζόμενον, βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πληρώσῃ δεόντως τὸν προορισμὸν του ὑψούμενον εἰς πρώτης τάξεως ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας· ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει προσπαθοῦν νὰ μὴ μείνῃ ἀδρανὲς παρήγαγε πᾶν ὅ,τι τὰ μέσα αὐτοῦ ἐπέτρεπον.

Ἰδοὺ καὶ ἐν λεπτομερίᾳ τὰ κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐν τῷ ἰδρύματι τούτῳ πεπραγμένα.

Α^{ον}) ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

Μεσημβρινὸν τηλεσκόπιον. — Τὸ ὄργανον τοῦτο μεθ' ὅλας τὰς γενομένας ἐπ' αὐτοῦ βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις, χρήζει εἰσέτι πολλῶν συμπληρώσεων, ὅπως λειτουργήσῃ κανονικῶς. Αἱ δι' αὐτοῦ γινόμεναι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

1^{ον} Παρατηρήσεις ἀστρονομικαὶ πρὸς προσδιορισμὸν τῶν σφαλμάτων θέσεως καὶ μελέτην τῆς εὐσταθείας αὐτοῦ.

2^{ον} Παρατηρήσεις φυσικαὶ καὶ ἰδίως ἀνακλαστικαὶ δι' ὑδραργυρικοῦ κατόπτρου πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ σφάλματος κατευθύσεως (*erreur de collimation*) τοῦ κατακορυφίου καὶ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους τοῦ τόπου.

3^{ον} Μελέτη τῆς κλίμακος τῆς ἀεροστάθμης αὐτοῦ καὶ νέος προσδιορισμὸς τῆς μέσης ἀξίας τῶν ὑποδιαίρέσεων αὐτῆς.

4^{ον} Ἑβδομήκοντα δύο (72) μεσημβριναὶ παρατηρήσεις ὀρθῶν ἀναβάσεων διαφόρων θεμελιωδῶν ἀπλανῶν ἀστέρων πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ὥρας τοῦ τόπου καὶ μελέτην τῶν ἐκκρεμῶν καὶ χρονομέτρων.

5^{ον} Παρατηρήσεις περιπόλων (*circumpolaires*) ἀπλανῶν ἀστέρων πρὸς προσδιορισμὸν ἀξίας στροφῶν τῶν δύο μικρομετρικῶν κοχλιῶν τοῦ μικρομέτρου.

6^{ον} Παρατηρήσεις διαφόρων ἀπλανῶν ἀστέρων πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους τῶν Ἀθηνῶν.

Χρονόμετρα. — Ἡ ὑπηρεσία τῶν χρονομέτρων ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ, τὸ πρῶτον ἤδη εἰσαχθεῖσα ἐν Ἑλλάδι, ἐλειτούργησε καθ' ὅλον τὸ λήξαν ἔτος κανονικῶς καὶ μετὰ σπουδαίων πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων. Διὰ μεσημβρινῶν ἀκριβεστάτων παρατηρήσεων καὶ τῇ βοήθειᾳ τῶν δύο ἐκκρεμῶν τοῦ ἰδρύματος ἐμελετήθησαν καὶ ἐρρυθμίσθησαν 29 ἐν ὅλῳ χρονόμετρα, ἧτοι :

1^{ον} Δύο (2) έκκρεμη τοῦ Ἀστεροσκοπείου.

2^{ον} Δεκαεκτὼ (18) χρονόμετρα γαλλικὰ καὶ ἀγγλικὰ τοῦ Β. Ναυτικοῦ, ἀνήκοντα εἰς τὴν *Μοῖραν τῶν Γυμνασίων*, τὰς «Σπέτσας», τὰ «Ψαρὰ», τὸν «Ἀρην» καὶ τὴν *Ναυτικὴν Σχολὴν τῶν Δοκίμων Πειραιῶς*.

3^{ον} Ὀκτὼ (8) χρονόμετρα ἀνήκοντα εἰς διάφορα ξένα πολεμικὰ σκάφη ὁρμοῦντα ἐν Πειραιεῖ.

4^{ον} Ἐν (1) χρονόμετρον ἰδιωτικὸν εἰσαχθὲν διὰ τοῦ ὠρολογιοποιοῦ κ. Μαρούλη.

Ἀμφότερα τὰ έκκρεμη ἡμῶν ἐλειτούργησαν ἀρκούντως καλῶς καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος. Τὸ ἐν τούτων, τὸ ἀστρικὸν (Kessels) δι' οὗ γίνονται αἱ μετημβριναὶ παρατηρήσεις ἡγγίσσαμεν ἅπαξ μόνον πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἀπολύτου κατάστασεως καὶ τῆς ἡμερησίας πορείας αὐτοῦ· τὸ δὲ ἕτερον, τὸ μέσον (Berthoud) δι' οὗ δίδεται ἡ ὥρα εἰς τὴν πόλιν ἐκανονίζετο καὶ κανονίζεται ἐτι ταχτικῶς διὰ προσθαφαιρέσεως μικρῶν βαρῶν.

Ἡ μελέτη τῶν χρονόμετρων ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ ἤρξατο ἤδη προσφέρουσα σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἡμέτερον Β. Ναυτικὸν καὶ ἐξυπηρετοῦσα τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν Πειραιεῖ ὁρμούντων ξένων πολεμικῶν καὶ ἐμπορικῶν πλοίων. Τὰ ἡμέτερα πολεμικὰ πλοῖα ἤδη καὶ διὰ τὴν τρέχουσιν ὑπηρεσίαν αὐτῶν ὅταν σταθμεύωσι καὶ πρὸς κανονισμόν τοῦ θαλασσίου ὁρόμου των ὅταν πρόκειται νὰ ταξειδεύσωσιν (ὡς συνέβη εἰς τινὰ αὐτῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος) ἐφοδιάζονται παρὰ τοῦ Ἀστεροσκοπείου διὰ χρονόμετρον ἐρρυθμισμένου, δυναμένου νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὰ μετ' ἀκριβείας καὶ ἀσφαλῶς κατὰ τὸν πλοῦν των, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς νεωτέρας ναυτικῆς ἐπιστήμης. Ἡ σπουδαιότης τῆς ὑπηρεσίας, ἣν τὸ χρονόμετρον, ὡς τὸ κυριώτερον ὄργανον τῆς ἀστρονομικῆς ναυτιλίας, προσφέρει εἰς τὸ Ναυτικόν, κατανοηθεῖσα πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐπέβαλε τὴν ἰδρύσιν οὐ μόνον μεγάλων Ἀστεροσκοπειῶν, ἀλλὰ καὶ πλήθους μικρῶν εἰδικῶν, ναυτικῶν καλουμένων, κύριον ἔργον ἐχόντων τὴν μελέτην καὶ ρύθμισιν τῶν χρονόμετρων τῶν πλοίων.

Οἱ αὐτοὶ σπουδαῖοι λόγοι καὶ πρὸς ἐντελεστέραν ἐξυπηρέτησιν οὐσιώδους ἀνάγκης τοῦ ἡμετέρου Β. Ναυτικοῦ, καὶ πρὸς ἀξιόπρεπῇ παρόστασιν τοῦ μόνου κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐπιστημονικοῦ ἰδρύματος, εἰς ὃ καταφεύγουσι ζητοῦντες συνδρομὴν οἱ ξένοι στόλοι, ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὴν τελειοποίησιν τῆς χρονομετρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀστεροσκοπείου διὰ προσκλήσεως ὀργάνων τινῶν εἰσέτι, μικρᾶς χρηματικῆς ἀξίας εὐτυχῶς. Εἰς τὰς διὰ τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων γινομένης ἤδη μελέτας τῶν χρονομέτρων εἶνε ἀνάγκη νὰ προστεθῶσι καὶ αἱ διὰ τῶν καταλλήλων συσκευῶν πειραματικαὶ δοκιμασίαι τῆς ἡμερησίας πορείας αὐτῶν ὑπὸ διαφόρους τεχνητὰς θερμοκρασίας. Οὕτω μόνον ὁ ναυτικὸς δύναται νὰ ᾔη ἀσφαλὴς ὅτι ταξειδεύων κέκτηται ὄργανον, οὗτινος γινώσκει πάσας τὰς ιδιότητας καὶ μεταβολὰς ὑπὸ τὰς διαφόρους ἀτμοσφαιρικὰς συνθήκας, ἃς δύναται νὰ συναντήσῃ κατὰ τὸν πλοῦν αὐτοῦ.

Ἡ τελειοποίησις τῆς ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ χρονομετρικῆς ὑπηρεσίας ὑπαγορεύεται καὶ ὑπὸ βιομηχανικῶν λόγων. Ἡ ἀνάπτυξις καὶ τελειοποίησις τῆς ὥρολογιοποιίας παρ' ἡμῖν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ χρονομετρικῆς ὑπηρεσίας τελείως λειτουργούσης ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ· ὁ ὥρολογιοποιὸς πρὸς ἐκτέλεσιν λεπτῆς καὶ ἐπιμελετημένης ἐργασίας ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ἀκριβοῦς ὥρας, πρὸς ἐφαρμογὴν δὲ πρωτοτύπου τινὸς ιδέας ἢ καὶ ἀπλῶς πρὸς κατασκευὴν ἐν αὐτῷ τῷ ἐργοστασίῳ τοῦ αἰουδήποτε ιδίου ἔργου δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ σοβαρὰ ἀποτελέσματα ἄνευ τοῦ διὰ τῆς χρονομετρικῆς ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ ὑπηρεσίας ἐλέγχου καὶ κανονισμοῦ. Εἶνε ἤδη πανθομολογούμενον ὅτι μόνον ἐκεῖ δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ βιομηχανία τῶν ὥρολογίων, ἐνθα ὑπάρχει Ἀστεροσκοπεῖον, τελείως ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην διωργανωμένον· Ἡ ἐν Neuchâtel τῆς Ἑλβετίας ἀκμάζουσα ἤδη ἀκριβὲς ὥρολογιοποιία ὀφείλει τὴν σπουδαίαν ἀνάπτυξιν αὐτῆς εἰς τὴν σχετικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐκεῖ Ἀστεροσκοπείου· ἡ καταπληκτικὴ πρόοδος καὶ τελειότης αὐτῆς παρατηρεῖται ἰδίως ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 1859 ἰδρύσεως

τούτου, ὅπερ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀποστέλλει τηλεγραφικῶς μέ-
χρὶς αὐτῶν τῶν ἐργοστασίων τῶν διαφόρων ὠρολογοποιῶν τὴν
ὥραν του.

Μὴ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν ἔτι ἄλλου μέσου μεταβιβάσεως
τῆς ἀκριβοῦς ὥρας εἰς τὴν πόλιν, ἐπετρέψαμεν τοῖς ὠρολογο-
ποιοῖς Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πρὸς διευκόλυνσιν αὐτῶν τὴν εἴσο-
δον ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ πρὸς παραλαβὴν τῆς ὥρας καθ' ἐκά-
στην 3—4 μ. μ.

Ἰσημερινὸν τηλεσκόπιον. — Τὸ διοπτρικὸν ἰσημερι-
νὸν τηλεσκόπιον (0^α, 16 Ploesl) τοῦ ἡμετέρου Ἀστεροσκοπείου
ἐνεκα τῆς ὀπτικῆς ἀδυναμίας καὶ τῶν λαμπρῶν ἀτελειῶν καὶ
ἐλλείψεων αὐτοῦ, ἐλειτούργησεν οὐχὶ κανονικῶς μέχρι τοῦ Μαρ-
τίου ἐ. ἔ., ὅτε ὑπὸ τὸν κινητὸν θόλον ἡμῶν ἐτοποθετήθη ἐν τῇ
θέσει αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ἰωνίδου δωρηθὲν κατοπτρικὸν
τοιούτον. Αἱ διὰ τῶν δύο τούτων τηλεσκοπίων καθ' ὅλον τὸ
λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος γενόμεναι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι εἰσὶν
αἱ ἑξῆς:

1^{ον} Παρατηρήσεις τῆς ὀλικῆς ἐκλείψεως τῆς Σελήνης (³/₁₅
Νοεμβρίου 1891).

2^{ον} Παρατηρήσεις διαφόρων σεληνιακῶν κρατήρων.

3^{ον} Παρατηρήσεις διαφόρων ἀπλανῶν πρὸς τοποθέτησιν καὶ
ὕπολογισμὸν συντελεστῶν σφαλμάτων τοῦ κατοπτρικοῦ τηλε-
σκοπίου.

4^{ον} Κανονισμὸς τῶν κατόπτρων αὐτοῦ.

5^{ον} Παρατηρήσεις τῆς μερικῆς ἐκλείψεως τῆς Σελήνης (11
Μαΐου 1892).

Β^{ον}) ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

Παρατηρήσεις. — Αἱ μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις κατὰ
τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐξηκολούθησαν κατὰ τὰς αὐτὰς

τακτικὰς ὥρας (6 καθ' ἐκάστην) πλήρεις καὶ μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ἀκριβείας. Ἡ ἀναγραφὴ καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ αὐτῶν ἐγένοντο ἀνελλιπῶς καὶ διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ συνταχθέντων μετεωρολογικῶν πινάκων. Τὸ σύνολον τῶν παρατηρήσεων τούτων ἀνέρχεται εἰς 2301· ἐν αὐταῖς δὲ συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ μόνον μέχρι τέλους Δεκεμβρίου (ν) 1891 γενόμεναι 141 διεθνεῖς, αἱ ὑπὸ τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι Μετεωρολογικοῦ Γραφείου δημοσιεύμεναι. Αἱ διεθνεῖς αὗται παρατηρήσεις ἡμῶν διεκόπησαν ἔκτοτε μέχρι τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ζητήματος τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν ὑπὸ τινος τῶν μεγάλων Μετεωροσκοπείων.

Πλὴν τῶν τακτικῶν παρατηρήσεων ἐγένοντο καὶ ἑκτακτοὶ τοιαῦται καταιγίδων (orages) καὶ ἄλλων ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων.

Μετεωρολογικὸν Δελτίον.—Ἡ ἑκδόσις ἐπισήμου διεθνοῦς μετεωρολογικοῦ δελτίου μετὰ προγνώσεων τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ὑπὲρ τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Ναυτιλίας τοῦ τόπου ἡμῶν δύναται ἤδη νὰ θεωρηθῇ ἐξασφαλισμένη καὶ προσεχῶς πραγματοποιήσιμος. Αἱ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐπίσημοι καὶ ιδιωτικαὶ ἐνέργειαι ἡμῶν κατέληξαν εὐτυχῶς εἰς εὐάρεστα ἀποτελέσματα· ἡ ἐπιτυχία δὲ αὕτη ἥτις προώρισται νὰ προσφέρῃ μεγάλας ὑπηρεσίας πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς Γεωργίας καὶ ἐξασφάλισιν τῆς Ναυτιλίας ἡμῶν, ἀποτελεῖ τὸ δυσχερέστερον καὶ σπουδαιότερον κατόρθωμα τοῦ Ἀστεροσκοπείου κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος. Ἡ πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἀναγκαίου δικτύου ξένων μετεωρολογικῶν Σταθμῶν διὰ τὴν μελέτην τῶν γενικῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἑκτακτὸς δυσκολία ἀποδοτέα οὐχὶ εἰς ἑλλειψιν καλῆς θελήσεως πρὸς συνεννόησιν ἐκ μέρους τῶν ξένων ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων, ἅτινα εὐχαρίστως ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις ἡμῶν (τινὰ δὲ καὶ ὑπεβλήθησαν μάλιστα εἰς ἱκανὰς ὑπὲρ ἡμῶν θυσίας) ἄλλ' εἰς τὴν ἑλλειψιν ἐθνικῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἡμῶν μέχρι τῶν πέριξ κρατῶν. Ἡ ἐλλείψει ἐθνικῶν καλωδίων εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ὁραχμῶν ἀνερχομένη ἀναγκαία

έτησία δαπάνη πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν μετεωρολογικῶν τηλεγραφημάτων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου· συνεπῶς δὲ ὁ τόπος κατεδικάζετο νὰ στερηθῇ διὰ παντὸς τῶν πρακτικωτάτων προόδων καὶ ὑπηρεσιῶν τῆς νεωτέρας μετεωρολογικῆς ἐπιστήμης. Ὅθεν ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξωμεν παντὶ σθένει ὅπως τὴν ἀνταλλαγὴν ταύτην ἀναλάβῃ δωρεὰν ἡ παρ' ἡμῖν ἀγγλικὴ ἐταιρία τῶν καλωδίων (Eastern). Αἱ μεγάλαι δυσχερεῖαι ἅς φυσικῶς ἀπηντήσαμεν παρ' αὐτῇ μέχρις οὗ βαθμῆδὸν ἀποσπᾶσθαι τὸν ἀναγκαιοῦντα ἡμῖν μέγαν ἀριθμὸν τηλεγραφημάτων εἰσὶν εὐνόητοι. Ἡδὴ δὲ ὅτε εὕρισκόμεθα περὶ τὸ τέλος αὐτῶν, δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐκφράσωμεν καὶ ἐνταῦθα τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τοὺς βοηθήσαντας ἡμᾶς εἰς τοῦτο κκ. Ι. Γεωργαντᾶν τέως καὶ Δ. Ἀβαντινὸν νῦν Γενικὸν Διευθυντὴν τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων.

Εἰς τοὺς 18 ξένους Μετεωρολογικοὺς Σταθμοὺς, οὓς εἶχομεν ἀποκτήσει κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος προσεθέσαμεν ἑτέρους 23 κατὰ τὸ λῆξαν, οἵτινες μετὰ τῶν 5 ἑλληνικῶν ἀποτελοῦσιν ἐν ὅλῳ 46 Σταθμοὺς, διὰ τῶν παρατηρήσεων τῶν ὁποίων λαμβάνομεν καθ' ἑκάστην πλήρη γνῶσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην μέχρι τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐκ τῶν Σταθμῶν τούτων ἰδιαίτερας μνείας κρίνομεν τοὺς ἐξῆς τέσσαρας, Σμύρνης, Θεσσαλονίκης, Κύπρου καὶ Καΐρου διὰ τε τὴν σχετικῶς πρὸς ἡμᾶς μεγάλην σπουδαιότητα αὐτῶν, ὡς καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν δυσχερειῶν ἅς ἐδέησεν νὰ ὑπερνικήσωμεν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἀπαραιτήτων ἡμῖν ὄντων.

Ἡδὴ διὰ τῶν ἀποκτηθέντων Σταθμῶν καὶ τῶν ὀλίγων εἰσέτι εὐρωπαϊκῶν, περὶ ὧν διεξάγονται διαπραγματεύσεις ἀπὸ τινος, συμπληροῦται ὁλόκληρον τὸ ἐξωτερικὸν ἡμῶν δίκτυον ἐν τῶν πληρεστέρων ἐν Εὐρώπῃ, ἀραιότερον μὲν κατὰ τι τῶν πρωτευόντων τοιούτων, πλὴν τὸ μόνον πλήρες μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, τοῦθ' ὅπερ σπουδαιότατον διὰ τοὺς ἀνά τὴν Μεσόγειον ἐν γένει ναυτιλλομένους.

Ὅθεν πρὸς δημοσίευσιν τοῦ ἐπισήμου ἡμῶν ἡμερησίου δελτίου μετὰ προγνώσεων τοῦ καιροῦ δὲν ὑπολείπεται κυρίως ἄλλο ἢ ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡμῶν δικτύου διὰ τῆς ἰδρύσεως ἀριθμοῦ τινος εισέτι ἐλληνικῶν Σταθμῶν ὧν ὁ νῦν ἀριθμὸς εἶνε ὅλως ἀνεπαρκὴς πρὸς τοῦτο. Πρέπει νὰ προστεθῶσιν ἀκόμη 10 Σταθμοὶ τοῦλάχιστον ἐν Ἑλλάδι πρὸς παρατήρησιν τῶν κυριωτέρων σημείων τῆς χώρας. Εὐτυχῶς περὶ τούτου ἐλήφθη ἐγκαίρως ἡ δέουσα πρόνοια παραγγελλέντων πρὸ πολλοῦ καὶ λίαν προσεχῶς ἀφικνουμένων τῶν πρὸς ἴδρυσιν αὐτῶν ἀπαιτουμένων ὀργάνων. Ὅθεν ὑπάρχει ἐλπίς ὅτι ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους θέλει κατορθωθῇ ἡ συμπλήρωσις τοῦ δικτύου ἡμῶν καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ἔκδοσις τοῦ δελτίου καὶ ἡ εἰς τοὺς ἡμετέρους λιμένας τακτικὴ καθ' ἑκάστην ἀγγελία τῶν θυελλῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐλλείψει ἐπισήμου δελτίου περιωρίσθημεν εἰς τὴν δημοσίευσιν ἐν τισι τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων καὶ ἰδίως εἰς τὸ «Ἀστὺ» συντόμου πίνακος τῶν παρατηρήσεων τινῶν τῶν Σταθμῶν ἡμῶν, ὃν κατὰ τὴν διάδοξιν τοῦ χειμῶνος συνωδεύομεν διὰ περιληπτικῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης μετ' ἀτελῶν προγνώσεων τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν παρ' ἡμῖν. Αἱ προγνώσεις ἡμῶν αὗται ἂν καὶ ἐπὶ ἀτελῶν δεδομένων στηριζόμεναι ἐλλείψει τῶν ἀνατολικῶν Σταθμῶν οὓς ἔχομεν ἤδη, ἐπέτυχον μέχρις 87 τοῖς ἑκατὸν, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ σχετικῶς εὐέλπιδα διὰ τὸ μέλλον ἐπιτυχίαν.

Διάφοροι ἐργασίαι. — Πλὴν τῶν τακτικῶν παρατηρήσεων καὶ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δελτίου τὸ μετεωρολογικὸν τμήμα ἐξετέλεσε καὶ τὰς ἀκολουθοῦσας ἐργασίας:

1^{ον} Ὑπολογισμοὺς, ἀντιγραφὴ καὶ κατὰτάξεις τῶν συγχρόνων μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων τοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν (1891-1892).

2^{ον} Ἐξέλεγχις, ἀντιγραφὴ καὶ ὑπολογισμὸς πρὸς δημοσίευσιν παλαιῶν μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων (1871-1880).

3^{ον} Κλιματολογική μελέτη διαφόρων μετεωρολογικῶν στοιχείων Ἀθηνῶν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς πνέοντας ἀνέμους. (1871-1880).

4^{ον} Σύγκρισις καὶ ἐξέλεγχις πάντων τῶν ὀργάνων τοῦ Μετεωρολογικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν (πλὴν τοῦ βαρομέτρου).

5^{ον} Μελέτη καὶ κανονισμὸς διαφόρων ὑψομετρικῶν βαρομέτρων τοῦ Στρατοῦ καὶ τῶν ιδιωτῶν.

6^{ον} Κανονισμὸς διαφόρων ιδιωτικῶν μεταλλικῶν βαρομέτρων.

7^{ον} Σύγκρισις καὶ μελέτη ἱατρικῶν (μεγιστοβαθμίων) καὶ ἄλλων διαφόρων θερμομέτρων.

Ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἡ κυρίως ἀπασχολήσασα καὶ ἀπασχολοῦσα ἔτι πυρετωδῶς τὸ μετεωρολογικὸν ἡμῶν τμήμα εἶνε ἡ ἐξέλεγχις, ὁ ὑπολογισμὸς καὶ ἡ μελέτη τῶν παλαιῶν μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων τοῦ Ἀστεροσκοπείου. Παρατηρήσεις 33 ὅλων ἐτῶν ἀποτελοῦσαι πολὺτιμον ἐπιστημονικὸν ὕλικόν, δυνάμενον νὰ παράσῃ σπουδαία στοιχεῖα εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος ὡς καὶ εἰς τὴν καθόλου πρόοδον τῆς ἐπιστήμης ἔμειναν μέχρι τοῦδε ἄχρηστοι ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἀστεροσκοπείου, κινδυνεύουσαι μάλιστα, ὡς ἐκ τῆς διὰ μολυβδίδος κατὰ τὸ πλεῖστον γραφῆς των, (ἀσυγγνώστου δι' ἐπιστημονικὰς ἐργασίας) νὰ ἐξαλειφῶσι σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἀπολεσθῶσι διὰ παντός. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας μετὰ μακρᾶς ἐπ' αὐτῶν θεωρητικῆς μελέτης ἡμῶν καὶ τῶν ἐκ ταύτης προκυψάντων κλιματολογικῶν περὶ Ἀθηνῶν συμπερασμάτων, ἐνομίσαμεν ἐπεῖγον νὰ παραδώσωμεν προσεχῶς εἰς τὴν δημοσιότητα οὐ μόνον χάριν τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἀλλὰ καὶ χάριν σπουδαίου τοπικοῦ συμφέροντος ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς μελέτης τῆς ἡμετέρας πόλεως πηγάζοντος.

Μετεωρολογικοὶ Σταθμοί.—Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Κερκύρας, Πατρῶν, Τριπόλεως καὶ Βώλου Σταθμοὶ ἡμῶν ἐλειτούργησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος κανονικῶς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κ.κ. Μαρίνου, Κορύλλου, Συλλιμνιώτου καὶ Περπινιάνη, εἰς οὓς ἄνευ

οὐδεμιᾶς ὕλικῆς ἀμοιβῆς, ἀλλὰ μόνον ἐξ ἀγνοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν μελέτην τοῦ τόπου των ἔρωτος ἐργασθέντας, ἐκφράζομεν ἐνταῦθα τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.

Ἐκ τῶν Σταθμῶν τούτων ἐπεθεωρήθη ὑφ' ἡμῶν ὁ τῶν Πατρῶν καὶ εὐρέθη ἐν καλῇ καταστάσει.

Γ^{ον}) ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Πρὸς καταρτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀναγνώστηρίου, ἀπαραιτήτου εἰς τὴν κανονικὴν μετ' ἐπιτυχίας λειτουργίαν τοῦ ιδρύματος, κατεβάλομεν πᾶσαν δυνατὴν ἐπίσημόν τε καὶ μὴ ἐνέργειαν. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία τοῦ Ἀστεροσκοπείου προσέκοπτεν ἀνὰ πᾶν βῆμα ἐλλείψει βιβλιοθήκης ἔστω καὶ ἀτελοῦς. Τὸ σύνολον τῶν ἄνευ καταλόγου εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ καταστήματος ἐρριμμένων καὶ ὑπὸ παντοειδῶν ζῶων βιβρωσκομένων βιβλίων αὐτοῦ ἀνήρχετο εἰς 853 τεύχη, ὧν τὰ πλεῖστα μυόβρωτα καὶ ἀνάξια λόγου φυλλάδια, τὰ δὲ λοιπὰ ἀτελεῖς τινὲς ἐσχισμέναι καὶ ρυπαραὶ μετεωρολογικαὶ σειραὶ παρατηρήσεων. Τὰ πλεῖστα τῶν βιβλίων τούτων οὐδόλως ἀποσφραγισθέντα εὐρίσκοντο πρὸ ἐτῶν σωρηδὸν ἐρριμένα ἐντὸς τῶν φακέλλων καὶ τῶν ταινιῶν αὐτῶν εἰσέτι μετὰ τῶν πρὸς ἐπιστροφὴν ὑπὸ τῶν ἀποστολέων συμπεμφθεισῶν ἀποδείξεων παραλαβῆς αὐτῶν, ἥτοι ἔμενον οὐ μόνον ἄχρηστα ἀλλὰ καὶ τὸ χερίστον ἄνευ ἀπαντήσεως πρὸς τοὺς δωρητὰς αὐτῶν. Τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τοῦτο μετὰ πεντηκονταετῇ ὑπαρξίν ἐσπερεῖτο τῶν πάντων μὴδ' αὐτῶν τῶν καταλόγων ἀστέρων ἐξαιρουμένων. Αὐταὶ αἱ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοῦ κ. Schmidt εἰς ὀλίγους τόμους δαπάνη τοῦ ἀειμνήστου Σίνα γενόμεναι δημοσιεύσεις τοῦ Ἀστεροσκοπείου δὲν ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ· οὐδεμία σειρά τούτων πρὸς χρῆσιν τοῦ ἰδίου ιδρύματος εὐρέθη ἐν τῷ καταστήματι. Ὅθεν ἔπρεπε νὰ ἐργασθῶμεν παντὶ σθένει καὶ

συντόνως ὅπως ἡ σπουδαιοτάτη αὕτη ἔλλειψις βιβλιοθήκης πληρωθῇ τοῦλάχιστον ἐν μέρει καὶ βαθμηδὸν διὰ δωρεῶν ἐκ μέρους τῶν ἔξω ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων καὶ σωματείων. Πρὸς τοῦτο πλὴν τῆς εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ καταστήματος προσωπικῆς ἡμῶν δωρεᾶς πάντων τῶν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ξένων συναδέλφων ἀποστελλομένων ἡμῖν συγγραμμάτων, κατεφύγομεν καὶ εἰς τὴν τῶν ἔξω φίλων ἡμῶν δραστηρίαν ἐνέργειαν πρὸς πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἀστεροσκοπείου. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ ἐπισήμως δὲν ὠκνήσαμεν νὰ πράξωμεν ὅ,τι ἦτο δυνατόν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ ἡμῶν, ἀποστείλαντες ἐντυπον ἐγκύκλιον περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1891 εἰς πάντα τὰ Ἀστεροσκοπεῖα, τὰς Ἀκαδημίας, τὰς ἐπιστημονικὰς Ἑταιρίας καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα τοῦ κόσμου. Διὰ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης ἀφοῦ πρῶτον ἀνηγγέλλομεν κατὰ καθήκον ἐπισήμως τὸν διορισμὸν ἡμῶν, ἐζητοῦμεν τὴν σύναψιν ἐπιστημονικῶν σχέσεων, τὴν ἀνταλλαγὴν δημοσιευμάτων καὶ τὴν διὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἔργων αὐτῶν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν τῆς ἡμετέρας Βιβλιοθήκης. Ἡ ἐγκύκλιος ἡμῶν ἐγένετο πανταχοῦ εὐμενῶς δεκτή· ἐκ τῶν σπουδαιότερων ἐπιστημονικῶν κέντρων ἐλάβομεν λίαν ἐνθαρρυντικὴν ὑποστήριξιν. Τὰ πλεῖστα τῶν Ἀστεροσκοπειῶν ἀπήντησαν ἡμῖν ἀμέσως, ἄλλα μὲν διὰ συγχρόνου ἀποστολῆς βιβλίων καὶ ἄλλα διὰ συγχαρητηρίων ἐπιστολῶν ἀγγελλουσῶν ἡμῖν ἅμα τὴν προσεχῆ ἀποστολὴν τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιεύσεων αὐτῶν καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι συνέχειαν αὐτῆς. Μέχρι τέλους Αὐγούστου εἶχον ἤδη ληφθῇ 490 τόμοι, οἵτινες μετὰ τῶν 1451 οὓς ἐλάβομεν ἐν ἀρχῇ, καὶ τῶν 853 τευχῶν, ἅτινα εὐρομέν ἐν τῷ καταστήματι ὅτε ἀνελάβομεν τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ἀποτελοῦσι 2794 τόμους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι πολύτιμα καὶ σπουδαιότατα ἀστρονομικὰ καὶ μετεωρολογικὰ συγγράμματα. Ἐκ τῶν ἀγγελθέντων ἡμῖν βιβλίων μέρος μόνον ἀφίχθη μέχρι τοῦδε· τὰ πλεῖστα τούτων ἀποστέλλονται ἤδη καὶ ἄλλα εὐρίσκονται καθ' ὁδόν. Ὅθεν ἐλπίζομεν ἀσφαλῶς ὅτι ἡ συμπλήρωσις τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἀστεροσκο-

πείου θέλει ἐξακολουθήσει κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀκμαιοτέρα.

Πλὴν τῶν λοιπῶν ἐλλείψεων αὐτοῦ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Ἀθηνῶν ἐστερεῖτο παντελῶς ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν ἀπαραιτήτων αὐτῷ πρὸς παρακολούθησιν τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως καὶ ἀσφαλῆ ὁδηγίαν ἐν ταῖς ἐρεύναις αὐτοῦ. Ἐν τοῖς Ἀστεροσκοπεῖοις τὰ περιοδικὰ ἀποτελοῦσι τὸν κυριώτερον ὁδηγὸν ἐν τῇ διακανονίσει τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Ὅθεν ἐνομίσαμεν ὅτι ὠφείλομεν νὰ μεριμνήσωμεν ἰδιαίτερος πρὸς ἀπόκτησιν τῶν σπουδαιοτέρων τοῦλάχιστον, εἰ μὴ ὅλων, τῶν ὀργάνων τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως. Εὐτυχῶς αἱ μέχρι τοῦδε ἐνέργειαι ἡμῶν ἔφθασαν εἰς ἱκανῶς εὐάρεστα ἀποτελέσματα. Τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου λαμβάνει ἤδη τακτικῶς 35 ἐν ὅλῳ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ ἐξ ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν κέντρων τοῦ κόσμου καὶ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης ἡμῶν ἀναφερόμενα.

Πρὸς εὐχερῆ ἀναζήτησιν καὶ εὑρεσιν τῶν διαφόρων συγγραμμάτων ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ συνετάχθη καὶ ἀντεγράφη λεπτομερὲς κατάλογος τῶν βιβλίων αὐτῆς κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ὕλης.

ΔΩΡΕΑΙ

Δωρεὰ κ. Ν. Ζαοῖφου.— Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν πρὸ πεντηκονταετίας περίπου ἔχουσα Ἀστεροσκοπεῖον, στερεῖται ἐν τοῦτοις εἰσέτι τοῦ οὐσιωδεστέρου καὶ στοιχειωδεστέρου εὐεργετήματος αὐτοῦ, τοῦ ρυθμίζοντος τὰς κινήσεις, τὰς σχέσεις καὶ τὰς ἀσχολίας αὐτῆς, τῆς ἀκριβοῦς δηλ. ὥρας. Τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἐλλείπει τῶν καταλλήλων μέσων ἀδυνατεῖ νὰ παράσχη ἀπ' εὐθείας διὰ σημείου, καθ' ὅλην τὴν πόλιν αἰσθητοῦ, τὸν ἀκριβῆ χρόνον πρὸς κανονισμόν τῶν ὥρολογίων· ἡ δὲ πόλις στερεῖται δυστυχῶς σχεδὸν παντελῶς δημοσίων ὥρολογίων, ἅτινα τακτικῶς κανονιζόμενα νὰ ἀναπληρώσωσιν ἐν μέρει τοῦλάχιστον τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἡ δι' ὑψώσεως σημαίας ἀνὰ πᾶσαν με-

σημβρίαν ἐν τῷ ἐξώστῃ τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἀνακοίνωσις τῆς ὥρας αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν οὐ μόνον πρακτικὴ δὲν εἶνε, ἀλλ' οὔτε ἀκρίβειαν ἀρκετὴν ἔχει διὰ τὸ μεῖζον μέρος τῶν κατοίκων, ἕνεκα τῆς ἀταξίας μεθ' ἧς οἱ τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν ὑπάλληλοι οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν κωδονοκρουσίαν ἐκτελοῦσιν αὐτήν. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν μεθ' ὅλας τὰς ἐπανειλημμένας παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις διαμαρτυρίας ἡμῶν σπανίως κρούονται ἀκριβῶς καὶ συγχρόνως μετὰ τὴν πτώσιν τῆς σημαίας τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ἀλλ' ἐνίοτε 5 ἢ 10 ὀλόκληρα λεπτὰ πρό ἢ μετ' αὐτήν. Ὅθεν εὐνόητον ὅτι ἐκ τοιαύτης κωδονοκρουσίας μᾶλλον σύγχυσις ἢ ἀκρίβεια προέρχεται· ἐκ τῶν κατοίκων δὲ τῆς πόλεως οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἴδωσιν ἀπ' εὐθείας τὴν σημαίαν τοῦ Ἀστεροσκοπείου (καὶ τοιοῦτοι εἶνε τὰ $\frac{9}{10}$ ἐξ αὐτῶν τοῦλάχιστον) ἔχουσιν ἰδίαν ἕκαστος ὥραν, τοῦθ' ὅπερ ἐπιζήμιον εἰς τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν συγκοινωνίαν καὶ ἐνγένει εἰς τὰς ποικίλας συναλλαγὰς καὶ σχέσεις ἐνθα ἡ ἀκρίβεια εἶνε ἀπαραίτητος.

Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπεδιώξαμεν πρό τινος νὰ βελτιώσωμεν διὰ τῆς τοποθετήσεως ἐν τῇ πόλει δημοτικῇ δαπάνῃ ἀριθμοῦ τινὸς ἡλεκτρικῶν ὥρολογίων, ρυθμιζομένων ἀνά πᾶν πρῶτον λεπτὸν ἡλεκτρικῶς ἐκ τοῦ Ἀστεροσκοπείου. Δυστυχῶς ὁμως ἡ πρότασις ἡμῶν αὕτη καίτοι γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου δὲν ἐνεκρίθη λόγῳ οἰκονομίας ὑπὸ τῆς Νομαρχίας, καὶ συνεπῶς ἕκαστος τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν ἐξακολουθεῖ ἔχων ὥραν διαφέρουσαν τῆς ἀκριβοῦς μέχρις ἐνὸς τετάρτου πολλακίς.

Εὐτυχῶς τὸ τοιοῦτο δὲν θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι. Ὁ φιλόπατρις καὶ γενναῖός ἄνθρωπος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁμογενὴς κ. Ν. Ζαρίφης πληροφορηθεὶς παρ' ἡμῶν τὰ ἀνωτέρω προσηνέχθη εὐχαρίστως νὰ εὐεργετήσῃ καὶ καλλωπίσῃ τὴν πόλιν ἡμῶν, καταβάλλων ὀλόκληρον τὴν ἀναγκαιοῦσαν δαπάνην πρὸς τοποθέτησιν ἐνὸς μεγάλου κεντρικοῦ ὥρολογίου ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ καὶ 12 ἡλεκτρικῶν ἐν τῇ πόλει. Μεταξὺ τούτων παρηγγέλθησαν δύο μεγάλα ἐκ τεσσάρων ὀψεων, ἐπὶ πολυτελῶν μεταλλικῶν στηλῶν καὶ ἐσωτερικοῦ φωτισμοῦ διὰ τὰς

πλατείας τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς Ὁμονοίας. Πρὸς δὲ τῇ προτάσει ἡμῶν ἀπεφόρτισε καὶ ἡ δημοτικὴ Ἀρχὴ νὰ τοποθετήσῃ τρία ἔτι ὥρολόγια ὅμοια καὶ νὰ μετατρέψῃ εἰς ἡλεκτρικὰ τὰ δύο ὑπάρχοντα ἦτοι τὸ τῆς Μητροπόλεως καὶ τὸ τῆς πλατείας τῶν Ἡρώων. Οὕτως ἡ πόλις θὰ ἀποκτήσῃ μετ' ὀλίγον 17 ἐν ὅλῳ ὥρολόγια κανονιζόμενα ἐκ τοῦ Ἀστεροσκοπείου καὶ δεικνύοντα ἀνὰ πάσας τὰς συνοικίας τὴν ἀκριβῆ ὥραν αὐτοῦ καθ' οἷανδήποτε στιγμὴν τῆς ἡμέρας.

Τὰ ὥρολόγια ταῦτα μετὰ τῶν σχετικῶν μηχανημάτων καὶ τῆς τοποθετήσεως αὐτῶν ἀνέλαβε κατόπιν συναγωνισμοῦ τὸ ἐν Ἑλβετίᾳ παγκοσμίου φήμης ἄριστον ἡλεκτρικὸν κατάστημα *Hirrp*. Καθ' ἃ δὲ ἡγγέλθη ἡμῖν ἐκεῖθεν ἤδη, ἡ τοποθέτησις τῶν ὥρολογίων ἄρχειται προσεχῶς, καὶ οὕτω λύεται ἔριστικῶς καὶ εὐεργετικῶς διὰ τὴν πόλιν τὸ ζήτημα τῆς ὥρας, συγχρόνως δὲ παρέχεται εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἀκριβὲς μέσον χρησιμοποιοῦσεως ὑπὲρ τοῦ τόπου τῶν διὰ τακτικῶν παρατηρήσεων χρονομετρικῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ.

Ὅθεν νομίζομεν ὅτι διερμηνεύομεν καὶ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν τὸ φρόνημα ἐκφράζοντες ἐνταῦθα τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τὸν φιλόπολιν καὶ γενναῖον δωρητὴν κ. Ν. Ζαρίφην.

Δωρεὰ κ. Κ. Ἰωνίδου. — Ὁ ἐν Λονδίῳ φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Κ. Ἰωνίδης πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις διαπρεποῦς λογίου καὶ φίλου ἡμῶν κ. Δ. Βικέλα τὴν ἔλλειψιν ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ ἡμῶν προσηνέχθη προθύμως νὰ δωρήσῃ τὸ ἰδικόν του, ὅπερ ὡς θερμὸς ἐραστὴς τῶν ἄστρων εἶχε προμηθευθῇ πρό τινας, ἐὰν ἐνομίζομεν αὐτὸ χρήσιμον. Τὸ τηλεσκόπιον τοῦτο, ἂν καὶ μικρὸν σχετικῶς πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιστήμης, ἐδέχθημεν εὐγνωμόνως, ὡς χρήσιμον πάντως εἰς τινὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τοῦ ιδρύματος.

Τὸ τηλεσκόπιον τοῦ κ. Ἰωνίδου εἶνε κατοπτρικόν, διαμέτρου 0^α,20· ἔχει ἀστροστάτην ἥτοι κινητὴριον μηχανισμόν πρὸς ἐξουδε-

τέρωσιν τῆς ἡμερησίας στροφῆς τῆς Γῆς καὶ μικρόμετρον διὰ διπλοῦς ἀστέρας. Τὸ μηχανικὸν αὐτοῦ μέρος εἶχε κατασκευασθῇ διὰ τὸ πλάτος τοῦ Λονδίνου· ὅθεν διὰ μικρᾶς σχετικῶς δαπάνης μετετρέψαμεν διὰ τὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ οὕτως ἐτοποθετήσαμεν αὐτὸ ὑπὸ τὸν μοναδικὸν ἡμῶν κινητὸν θόλον ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν ἐκεῖ εὑρισκομένου διοπτρικοῦ, ὅπερ μετὰ τὴν κατασκευὴν καταλλήλου στεγάστρου ἐκτὸς τοῦ νῦν κτιρίου θέλομεν χρησιμοποίησαι δεόντως.

Πρὸς τὸν φιλόμουσον καὶ φιλόπατριν δωρητὴν κ. Κ. Ἰωνίδην ἐκφράζομεν καὶ ἐνταῦθα τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.

Εὰ) ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΙ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ

Ὅσοι ἐδοκίμασαν ἐν Ἑλλάδι νὰ καταρτίσωσιν ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐπιστημονικὸν ἱδρυμα, ὅσοι ἐπεχείρησαν νὰ μετατρέψωσι τέσσαρας καταρρέοντας τείχους εἰς ἐπιστημονικὸν ἐργαστήριον συνδεδεμένοι καὶ συνεργαζόμενον μετὰ τοῦ λοιποῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, ὅσοι ἄνευ μέσων, ἄνευ προσωπικοῦ, ἄνευ ὑλικῶν ὑποστηρίξεων ἐπαρκῶν, προσεπάθησαν νὰ ὑπερνικήσωσι τὰς μυρίας παρεμβαλλομένας ἢ μὴ δυσκολίας ἵνα διοργανώσωσιν ἐκείνας ὑπηρεσίας, καὶ εἰσαγάγωσι θεωρητικοὺς καὶ πρακτικοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ τόπῳ, ἐκεῖνοι θὰ δυνηθῶσι νὰ κρίνωσιν ἀσφαλῶς περὶ τῆς συντελεσθείσης μέχρι σήμερον ἐργασίας. Διὰ τοῦτο ὁμῶς δὲν πρέπει νὰ μείνωμεν μέχρις ἐδῶ· ὑπάρχει ἀνάγκη συνεχείας τοῦ ἔργου, ἵνα φθάσωμεν εἰς σημεῖον ἀνάλογον πρὸς τὴν θέσιν ἣν ὁσπάνιος οὐρανὸς ἡμῶν ἐπιτρέπει καὶ ἐπιβάλλει νὰ καθέξωμεν ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ.

Τὸ ἡμέτερον Ἀστεροσκοπεῖον καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶχε νὰ προσφέρῃ ἀπαραιτήτους πρακτικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ναυτικὸν καὶ τὴν Γεωργίαν τῆς χώρας, ἔπρεπεν ἐξ ἀπλῆς ἐθνικῆς φιλοδοξίας χάριν τῆς ἐλληνικῆς ἐπιστήμης νὰ ὑψωθῇ εἰς πρώτης τάξεως

ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα. Ὑπὸ τὸν πεφημισμένον οὐρανὸν τῆς Ἀντικῆς ἢ ἀστρονομία πολλὰ ἠδύναντο νὰ κατορθώσῃ, ἡ δὲ ἑλλειψίς ὀλίγων ὀργάνων ἐν Ἀθήναις εἶνε ἀσυγχώρητος ἄρνησις ὑπηρεσίας τῆς μητρὸς τῶν ἐπιστημῶν πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ εὐγενεστέραν τούτων. Ἡ ἑκτακτος διαύγεια τοῦ ἡμετέρου οὐρανοῦ εἶνε ἐξαιρετικὸν προσδὸν αὐτοῦ διὰ τὰς πλείστας τῶν ἀστρονομικῶν ἐρευνῶν ὁ διάσημος ἄγγλος ἀστρονόμος κ. *William Huggins* προτιθέμενος νὰ σπουδάσῃ τὸν τελευταῖον ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Ἡνιόχου ἀναφανέντα λαμπρὸν ἀπλανῆ ἀστέρα, εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀστεροσκοπεῖον ἀπετάθη ζητῶν διὰ τῆς ἀπὸ 10 Ἀπριλίου 1892 ἐπιστολῆς του τὰς ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ μελέτας ἡμῶν, αἵτινες διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν διαύγειαν τῆς ἀθηναϊκῆς ἀτμοσφαίρας ἠδύναντο ἀποτελεσματικῶς νὰ βοηθήσωσιν αὐτὸν εἰς ἀνακάλυψιν τῶν προκαλεσάντων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀστέρος τούτου αἰτίων καὶ λύσιν σπουδαιοτάτων προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἡμέτερον Ἀστεροσκοπεῖον ἐσπερεῖτο ἐντελῶς τῶν σχετικῶν εἰς τοιαύτας ἐργασίας ὀργάνων, ἡμεῖς δὲ ἠναγκάσθημεν νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ λύπης εἰς τὸν ἑξοχὸν ἐπιστήμονα ὅτι ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων μέσων ἀφήσαμεν σχεδὸν ὅλως ἀνέξερεύνητον τὸ σπάνιον τοῦτο φαινόμενον. Ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος λαβοῦσα χώραν διάβασις τοῦ Ἑρμοῦ πρὸ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου σχεδὸν οὐδαμοῦ ἐν Εὐρώπῃ πλήν τῶν Ἀθηναίων παρατηρήθη· ἐξ ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀστεροσκοπειῶν, ὧν τὰ πλεῖστα εἶχον ὑποβληθῇ εἰς ἐξαιρετικὰς δαπάνας πρὸς ἐντελεστέραν μελέτην τοῦ φαινομένου τούτου μόνον τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἡμῶν εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἔχῃ τὸν οὐρανὸν ὡς συνήθως ἀνέφελον καὶ διαυγῆ, ἀλλὰ καὶ τὴν δυστυχίαν νὰ στερῇται ὀλίγων πληρεστέρων μέσων πρὸς ἐρεῦνας ἐντελεστέρας τῶν γενομένων. Ὅτε πρὸ τινων ἐτῶν κατὰ τὴν περιοδικὴν ἐμφάνισιν νέου κομήτου ὅλα τὰ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ Ἀστεροσκοπεῖα εἶχον πρὸ πολλοῦ παύσει νὰ παρατηρῶσι τὸν κομήτην τοῦτον, μόνον τὸ ἀθηναϊκὸν διὰ τῆς μικρᾶς διόπτρας του χάρις εἰς τὴν ἑκτακτον διαύγειαν τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν εἶχε τὸ προνόμιον νὰ ἐξακολουθῇ ἐπὶ πολὺ

μετ' ἐκεῖνα τὰς παρατηρήσεις του, αἵτινες σπουδαίως ἐχρησί-
μευσαν βραδύτερον εἰς τὸν μελετήσαντα τὴν κίνησιν τοῦ ἄστρου
τούτου γάλλον ἀπτρονόμον κ. *Leveau*. Ταιαῦτα γεγονότα δει-
κνύοντα τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὀλίγων ὀργάνων προσγινομένην
ἡμῖν μεγάλην ἠθικὴν ζημίαν θὰ εἴχομεν νὰ ἀναφέρωμεν πολλὰ,
ἐὰν ὁ τόπος ἐπέτρεπε ἡμῖν τοῦτο.

Αἱ πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων πολλαὶ ἐνέργειαι
ἡμῶν δυστυχῶς εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν μέχρι τοῦδε· ἐλπίζομεν ἐν
τούτοις ὅτι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἡμῶν θὰ
ῖνε εὐτυχέστερον κατὰ τοῦτο, καὶ ὅτι θὰ εὗρεθῶσι τὰ μέσα
πρὸς ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν δέουσαν περιωπῆν.

Πλὴν δὲν πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ὀργάνων·
εἶνε ἀνάγκη συγχρόνως νὰ πληρωθῶσι καὶ αἱ λοιπαὶ οὐσιώδεις
ἀνάγκαι τοῦ ἰδρύματος. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ λήξαντος ἔτους
μεθ' ὅλην τὴν πενιχρότητα τῶν μέσων θὰ ἦσαν καὶ πλείονα
καὶ γονιμώτερα ἐὰν καὶ αἱ στοιχειωδέστεραι ἐργασίαι δὲν ἦτο
ἀνάγκη νὰ ἐκτελῶνται καὶ ἐξελέγχωνται ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν·
ἐλλεῖπει γραμματέως μέγα μέρος τοῦ χρόνου ἡμῶν ἀπορροφᾶται
ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας καὶ τῆς διοικητικῆς ὑπη-
ρεσίας, ἄνευ δὲ τοῦ ἀναγκαίου βοηθητικοῦ προσωπικοῦ καὶ
ἐπαρκῶν μέσων ἐργαζόμενοι, χάνομεν πολύτιμον χρόνον βρα-
δέως προχωροῦντες. Ὡς τὸ προσωπικὸν τοῦ καταστήματος
εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ αὐξηθῇ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν
ἐργασιῶν τοῦ ἰδρύματος, καὶ τὰ πρὸς συντήρησιν τῶν ἐργαστη-
ρίων καὶ ἐν γένει τοῦ καταστήματος παρεχόμενα μέσα νὰ ᾧσιν
ικανὰ πρὸς τοῦτο ἀντὶ τῶν νῦν ὅλως ἀνεπαρκῶν χορηγουμένων.
Δὲν νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ καταφύγωμεν εἰς τοὺς σχετικούς
προϋπολογισμοὺς τῶν ἀστεροσκοπεῖων τῶν μεγάλων κρατῶν, ἵνα
δείξωμεν τὴν μηδαμινότητα τῆς χορηγουμένης ὑπὲρ τοῦ Ἀστε-
ροσκοπεῖου ἡμῶν πιστώσεως· λαμβάνομεν μόνον τὸν πτωχότερον
τούτων τὸν τῆς Ρουμανίας πρὸς ἣν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ἡ σύγκρισις.
Διὰ μόνον τοὺς Μετεωρολογικοὺς Σταθμοὺς αὐτοῦ τὸ ρουμανι-
κὸν κράτος ἀνέγραψεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ τοῦ 1891-92

44,120 φράγκα, ἐνῶ ἡμεῖς διὰ τὸ μετεωρολογικὸν καὶ τὸ ἀστρονομικὸν τμήμα τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἔχομεν μόλις μίαν δεκάδα χιλιάδων δραχμῶν διὰ τε τὸ προσωπικὸν καὶ τὰς λοιπὰς ἀνάγκας τοῦ ιδρύματος τούτου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ὀκτωβρίου 1892.

Δ. ΑἰΓΙΝΗΤΗΣ

Διευθυντῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000006329

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ